

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 69

КВІТЕНЬ • APRIL 2017 • Nr. 8 (2964)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

ХРИСТОС ВОСКРЕЄ!

ВЕЛИКОДНЕ ПОСЛАННЯ ІЄРАРХІЇ УГКЦ В ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ

**Всечеснішим і преподобним отцям, ченцям і черницям, дорогим у Христі
мирянам – мир у Господі і наше архиєрейське благословення!**

*Воскресіння день, просвітімся люди!
Пасха Господня, Пасха – від смерті бо до
життя і від землі до небес Христос Бог
нас перевів, – перемоги пісню співаймо.
(Канон Пасхи)*

Роздуми над Великоднім Торжеством ведуть нас до Господнього Гробу – до місця, де відбулося об'єднання людини з Богом. Участь в смерті Христа, це початок визрівання до воскресіння. В купелі св. Тайни Хрещення позбуваємося «ветхого Адама», а стаємо «новими Адамами» Церкви. З цієї миті нашим покликанням є життя за принципами Божих заповідей. «Усі на сім світі, І царята, і старчата, Адамові діти.» (Т. Шевченко)

Коли людина воз'єднана з Христом, вона з ним й помирає, але так само воскресає для нового життя. Суть цього складного процесу, – відтворення в людині Божої подоби. Ставши Божою іконою, ми

Наше життя випало на злам століть, а можливо і на злам цивілізаційного процесу. В наші дні світ бурлить неспокоєм, якого давно тут не знали. Людство шумує у пошуку нових, кращих форм земного життя. Тільки Бог знає, яке вино визріє, коли процес бродіння закінчиться. Ми є частиною цього процесу, так само як й увесь наш народ, і наша Батьківщина, тут, на землі. Українці нині нагадують древніх євреїв, які скиталися по пустелі, шукаючи Богом даної гавані. Чого шукають мільйони наших братів та сестер, які розбрелися по всій Європі, а то, можна сказати, й по всьому світу? Чи тільки матеріального, чи також духовного, а може ще й нових ідей для побудови України, про яку мріяв Тарас Шевченко? Як би воно не було, маємо пам'ятати, що ми на землі – тільки гості. За велінням Господнім народилися у відведений індивідуально кожному час і зобов'язані демонструвати свою християнську суть. Ми покликані бути щасливими свідками

покликані переобразити доручений нам земний світ так довго, поки Господь велітиме йому існувати.

Святкуючи Пасху усвідомляємо вагомість слів апостола Павла: «Коли б Христос не воскрес... то марна віра ваша». Ця правда про Христа і про Його воскресіння є для нас осяжною лише в світі віри. Віра є Божим даром, є здійсненою відповіддю людини на об'явлення.

Християнство – це релігія воскресіння. «Вірити в Христа, який помер – нічого особливого. В це вірують погани, євреї... Вони всі вірують, що Христос помер. Християнська віра – це віра у воскресіння Христа. Саме це є найважливіше: вірити, що Він воскрес.» (св. Августин)

ДОРОГІ У ХРИСТІ!

того, що Бог є господарем історії всесвіту, господарем нашої персональної історії, історії нашого народу і Церкви.

Нам є за що дякувати Богу. Гляньте! Бог дав нам Батьківщину, в якій вільно може виконувати свою місію наша Церква. Це великий дар! Як і дар нашої особистої свободи, чого проявом, зокрема, є можливість вільно переміщуватися по світі. Але свобода, це не лише дар людині, це також виклик. Маємо жити в почутті відповідальності не лише за власне спасіння, але також у відповідальності за стан духа нашого народу, за державні структури і, нарешті за те, у якому вигляді залишимо світ нашим нащадкам. «Вечірнє сонце, дякую за всі, котрі нічим не осквернили душу. За те, що завтра жде своїх натхнень. Що десь у світі кров ще не пролита. Вечірнє сонце, дякую за день, за цю потребу слова, як молитви.» (Л. Костенко)

▼ Продовження на 2 стор.

**ПРО ТИХ, ЯКІ СТАЛИ НА ЗАХИСТ СВОБОДИ, читайте на 6 сторінці.
«ВЕЛИКДЕНЬ В АТО»**

ВЕЛИКОДНЄ ПОСЛАННЯ ІЄРАРХІЇ УГКЦ В ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ

▼ Продовження. Початок на 1 стор.

БРАТИ І СЕСТРИ!

Папа Іван Павло II в енцикліці «На початку нового тисячоліття» передає нам багато думок щодо роботи, яка жде нас в майбутності. Він звертається до події з Євангелії. Ось Христос скінчив проповідувати з Петрового корабля і просить, щоб апостоли «відчалили на глибіню». Отак й ви, не лякайтеся сміливо ринути на глибіню власного життя, життя родинного, громадського життя, і нарешті, на глибіню життя нашої Батьківщини та планети. Задумайтеся, ви, бува, не є перешкодою для течії? Ваша постава є чистою?

Папа зауважує, що ми повинні з вдячністю згадувати минувшину, цілим серцем переживати теперішність і з довір'ям відкриватись на прийдешність.

НАШІ ВОЗЛЮБЛЕНІ!

У цей празник празників молимося за те, щоб, пустившись на глибіню, ми не потонули, щоб знайшли свій берег, свою мудрість. Молимося за закінчення війни в Україні, щоб люди не гинули більше раптовою смертю, щоб мали вдовольстатись часу для пошуку своєї персональної Божої ікони.

Нехай цей великодній час наповнить нас радістю, надією і силою, щоб ми відважно відчалили на глибіню і стійко зустрічали виклики на шляху. Воскреслий Христос, який приєднується до нас в дорозі і дозволяє розпізнатись – так, як ученикам з Емаусу при ломанні хліба, – нехай застане нас готовими й справді розпізнати Його лице і дасть наснагу спішити до братів, щоб нести їм благу вість: «Ми бачили Господа!».

Нехай благословення Воскреслого Христа буде у нас всіх, в наших родинах, в нашій Церкві, хай оросить нашу чудову Батьківщину! Амінь.

Христос воскрес! Воістину воскрес!

Дано в Мюнхені, Лондоні, Парижі і Римі, дня 7 квітня 2017 р.Б. у Лазареву суботу

владика ПЕТРО (Крик) Апостольський Екзарх для українців у Німеччині і Скандинавії

владика ГЛІБ (Лончина) Єпископ Єпархії Пресвятої Родина в Лондоні, Апостольський Візитатор для українців в Ірландії

владика ДІОНІСІЙ (Ляхович) Апостольський Візитатор для українців в Італії та Іспанії

владика БОРИС (Гудзяк) Єпископ Єпархії св. Володимира в Парижі, Апостольський Делегат у Швейцарії і країнах Бенілюксу

З Катехизму УГКЦ

Церква проголошує людству присутність воскреслого Христа в історії та являє її в літургійній молитві, коли вірні згадують історичну подію Страстей і Воскресіння і стають свідками

та причасниками нового життя у Христі: «Не є між собою суперечними [історична] правда і її святкування». У часті Тіла і Крові Господніх Церква являє себе єдиним тілом Христовим (пор. Еф. 1, 23). (6)

ХРИСТОС СПАСИТЕЛЬ: СМЕРТЬ І ВОСКРЕСІННЯ

Божественний Спаситель принаймні три рази заповідав свою смерть і своє воскресіння. Євангелист Марко докладно записав оці Ісусові заповідження в розділах 8, 9 і 10. Майже ідентичні записи знаходимо у євангелистів Матея і Луки.

Перша Ісусова заява про пасхальне своє таїнство так звучала: «Він узяв навчати їх, що Сини Чоловічому багато треба вистраждати, а й відцураться його старші, первосвященники та книжники, буде він убитий, по трьох же днях воскресне» (Марко 8:31).

Неймовірне оце заповідження викликало негайну реакцію в душі імпульсивного Петра. Апостол не міг цьому вірити. Ніяк не міг з цим погодитися. Тим-то, взявши Ісуса на бік, зачав йому відряджувати й докоряти. Ісусова постава була: «Геть від мене, сатано! Бо гадаєш ти не про те, що Боже, лише про те, що людське» (Марко 8:33).

Наступне заповідження записане такими словами у 9 розділі євангелії від Марка: «Навчав бо своїх учнів і казав їм: Син Чоловічий буде виданий у руки людям, і вб'ють його, і, вбитий, по трьох днях воскресне. Та вони не розуміли цього слова й страхалися його запитувати» (9:31–32). Ісус ясно й виразно говорить про свою смерть і про своє воскресіння: люди мали його вбити.

А третя Ісусова заява ще ясніша й виразніша. «Вони були в дорозі, простуючи в Єрусалим. Ісус, ішов перед ними... І взявши знову дванадцятьох, почав їм говорити, що має статися з ним: Оце йдемо в Єрусалим, і Син Чоловічий буде виданий первосвященникам та книжникам, і засудять його на смерть, і видадуть його поганам; і насміхатимуться з нього, плюватимуть на нього, бичуватимуть його й уб'ють, він же по трьох днях воскресне» (Марко 10:32–34).

За цим третім разом Ісус не тільки заповідає свою смерть і воскресіння, але радше вже детально описує, які муки його чекають, як його будуть зневажати та катувати.

Дуже подібні заяви знаходимо в двох інших євангелистів – Матея і Луки, які також наводять Ісусові слова про це пасхальне таїнство. «Отож, ми вирушаємо в Єрусалим, і Син Чоловічий буде відданий первосвященникам і книжникам, і засудять його на смерть. І видадуть його поганам,

«Воскресіння Христове», болгарська уніатська ікона

щоб ті глумилися, катували та розп'яли його; а третього дня воскресне» (Матея 20: 18–19).

А третій євангелист ось так передає Христові слова: «Оце ми йдемо в Єрусалим, і все написане пророками про Сина Чоловічого здійсниться. Він буде виданий поганам, і насміхатимуться з нього, і, бичувавши, уб'ють його, та третього дня він воскресне» (Лука 18:31–33).

Різні ці тексти доводять нам, що Спаситель недвозначно говорив про терпіння і упокорення, які його чекають, детально описуючи свої муки, страсти й смерть, але одночасно, коли заповідав свої страсти й смерть, говорив також про своє воскресіння. Ці дві речі чи дві правди: смерть і воскресіння Христа Господа – це два аспекти одного таїнства, таїнства спасіння і відкуплення людського роду.

Ми були відкуплені і смертю і воскресінням Сина Божого. Не тільки смертю і не тільки воскресінням, але смертю і воскресінням разом. Смерть і воскресіння – дві сторони одної і тої самої медалі. Не можна відлучити смерті від воскресіння, ані воскресіння від смерті. Нерозлучимі ці дві правди добре збереглися разом у нашій літургійній традиції. Ми побожно співаємо: «Хресту твоему поклоняємося, Владико, і святе воскресіння твоє славимо: Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав!»

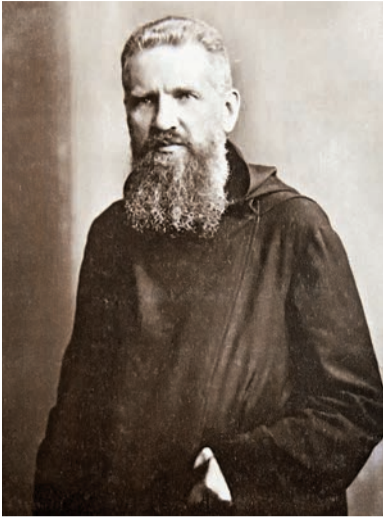
Христос не є подільний у собі. Він є один. Тим-то, обидва ці таїнства – смерть і воскресіння, становлять одну цілість. Своєю смертю і воскресінням Христос Спаситель звільнив нас від гріха та від наслідків гріха. Саме у цій міститься спасіння людства. Є це центральною правдою Божого об'явлення. Через гріх людина попала в неволю диявола. Христос рятує і спасає від тієї неволі.

Цю правду св. Павло дуже влучно передає: «Чи ж ви не знаєте, що всі ми, що в Христа Ісуса охрестилися, у смерть його охрестилися? Ми поховані з ним через хрещення на смерть, щоб як Христос воскрес із мертвих славою Отця, і ми теж жили новим життям» (Рим 6:3–4). Ми поховані з Христом та з Христом воскресемо. Життя його ми ділимо, і тому живемо новим життям.

Діло відкуплення і спасіння роду людського – це діло любові, «бо так Бог полюбив світ, що Сина свого єдиного родного дав, щоб кожен, хто вірує в нього не загинув, а жив життям вічним» (Іван 3:16). До нас належить відкрити й доцінити безмежну ту любов.

Після того як повис Ісус три години на хресті, то вкінці заявив, «звершилося, і схиливши голову, віддав духа» (Іван 19:30). І справдилось те, що перед тим об'явив Ісус Никодимові: «Не послав бо Бог у світ Сина світ засудити, лише ним світ спасти» (Іван 3:17).

**Кир Михайл (Гринчишин),
«Голос Христа Чоловіколюбця»**

ШЕПТИЦЬКИЙ НА ВЕЛИКДЕНЬ 1943

У світлий празник Христового Воскресення бажаю українському народові й українській родині, тут і там, того здоров'я і сили, від яких здоров'я і сила народу залежать.

те, здорове і щасливе родинне життя – це наймогутніша сила кожної держави, але це й найбільше, а може, і єдине дочасне щастя людини. Тому боронім родину перед злом, працюймо над тим, аби уздоровити ті родини, які неправильно побудовані та неправильно розвиваються. Християнська родина – це школа християнського життя, але і школа суспільного, народного та всенародного життя. Як довго ця школа здорова, видає численні та здорові одиниці – так довго народ і здоровий, і сильний.

Ці мої побажання рад би я передати всім українським хатам, усім родинам, усім одиницям, що бажають побудувати собі гніздо родинного щастя. І хай Бог Усевишній благосло-

вить українську родину, хай дасть їй святі матері християнські, що зуміли би виховувати на героїв багаточисленне потомство, хай дасть українським родинам батьків, що були би для потомства прикладом громадянських чеснот, жертвенної праці для Батьківщини і мудрої ради у громадських справах. Хай Бог дасть українській родині багато героїв, готових віддати життя за Батьківщину, за Церкву, за Христа.

Нехай ці Свята переминуть для вас і спокійно, і весело, щоби ви в ці святі дні скріпили серця пам'яттю про Бога і молитвою. Бажаю вам усього добра, і дочасного, і вічного.

**3 пастирського послання
митрополита Андрея
на Великдень 1943 року**

Якщо маємо дійти до часів, у яких український народ буде розвивати здорово і свobodно всі Богом дані йому сили, треба нам між собою і в праці для нашого народу чи над нашим народом дуже дбайливо та ревно плекати родинне християнське життя. Тільки ті народи могутні та здорові, в яких здорова християнська родина. Бо родини – це клітини, з яких складається цілий організм, що його називаємо народом. Коли інфекція недуги затроїть цю клітину, цілий організм наражений на недугу. Святе, чис-

400 РОКІВ ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ

ЧЕРНЕЧА СПІЛЬНОТА СВІТУ

Василіанський чин Святого Йосафата цього року відзначає свій 400-літній ювілей. Про роль та значення Чину в історичній площині, важливість та перспективи його діяльності розповідає отець Єронім Грім, віце-ректор Василіанського інституту філософсько-богословських студій ім. митрополита Йосифа Веляміна Рутського.

ОСНОВНІ ВІХИ СТАНОВЛЕННЯ ЧСВВ

Василіанський чин Святого Йосафата заснований на духовній спадщині святого Василя Великого, а своєю організацією, у майже такому вигляді як він є сьогодні, він завдячує митрополитові Веляминові Рутському і св. Йосафатові Кунцевичу.

За період існування Василіанського чину було два великі періоди «знищення» чи «забуття» його історії. Так, перший період відбувся, коли російський уряд скасував Унійну Церкву в Білорусі, Литві і на Правобережній Україні. На цих територіях наша Церква і Чин були практично стерті з лиця землі – тепер це православні монастирі і храми, римо-католицькі костели або руїни. Другий період – недавнє панування комуністично-атеїстичного режиму, коли здобутки Чину в першій пол. ХХ ст. були насильно знищені. Через це сучасні василіани досить мало знають про своїх славних попередників.

ХАРИЗМА ВАСИЛІАНСЬКОГО ЧИНУ

Мета Василіанського чину – шукання у всьому Божого вподобання і освячення ченців через практикування евангельських рад, згідно з правилами Чину. Це, зрештою, універсальна мета для всього монашества. Те, що відрізняє Василіанський чин від інших чинів чи згромаджень, – аспекти його діяльності, які ще по-іншому називають, «харизма». Часто говорять про «харизму засновника» того чи іншого монашого чину чи згромадження, тобто про напрямні діяльності, тон, який задав засновник монашій організації. Щодо Василіанського чину, то харизму йому надав у світлі правил святого Василя Великого і потреб З'єдиненої Церкви Київський митрополит Йосиф Велямин

Рутський, коли скликав до свого маєтку в Новгородовичах на Білорусі капітулу монахів з п'яти унійних монастирів Київської Церкви, об'єднав їх під проводом одного настоятеля – протоархимандрита, централізував їх, надавши назву Віленська Конгрегація Пресвятої Тройці (від назви головного монастиря у Вільні) або Руський Чин святого Василя Великого.

Варто зауважити, що тривалий час Василіанський чин був «школою єпископів», бо всіх єпископів і митрополитів нашої Церкви обирали винятково з його лав.

МІСІЯ: ВІД ДУШПАСТИРСЬКОЇ ПРАЦІ ДО СУСПІЛЬНОЇ РОЛІ

Якщо східному монашеству притаманний контемплативний (споглядальний) спосіб життя, то митрополит Рутський додав до цього активну складову: його ченці мали займатися всебічною душпастирською працею, проповіданням Слова Божого, шкільництвом, видавничою діяльністю. По суті, наголошує о. Єронім Грім, вказаними видами діяльності Василіанський чин намагався займатися впродовж цих чотирьох століть. Сьогодні василіани й надалі займаються душпастирством, провадять парохії, проповідують слово Боже під час реколекцій і народних місій.

Шкільництво колись було винятково справою Церкви і василіани свого часу провадили одночасно близько двадцяти колегій по всій Речі Посполитій, а, крім того, багато менших примонастирських шкіл. Тепер освітою займається держава, однак, наприклад, в Україні, Чин надалі провадить колегіум у Бучачі на Тернопільщині.

▼ Продовження на 4 стор.

ПРЕМІЯ «СВОБОДА ПИСАТИ» ДЛЯ СЕНЦОВА

Український режисер Олег Сенцов, незаконно засуджений та утримуваний в російській тюрмі, виборов щорічну премію Барбара Голдсміт «Свобода писати»

(Freedom to Write Award). «Він був змушений пожертвувати багатообіцяючою кар'єрою в кінематографі через своє рішення висловитися», – відзначила виконавчий директор американського ПЕН-центру Сюзанна Носсел. Вона також додала, що «це дуже яскрава ілюстрація нетерпимості уряду Путіна до інакомислення». Як вказується у публікації видання, Сенцов відверто виступав проти російської агресії в Україні і поповнив «видатний список» інших лауреатів, які перебувають у небезпеці. За даними видання, 37 із 40 переможців конкурсу «Свобода писати» звільнили з в'язниці упродовж 1,5 року з моменту нагородження. (Укрінформ)

ХРИСТІЯНИ, ПЕРЕСЛІДУВАННЯ

«Християни – найбільш переслідувана релігійна група у світі», – на цьому наголошують австралійські єпископи у зверненні, яке було опубліковане на офіційному сайті Єпископату Австралії. «Кожного року з причини віри вбивають 100 тисяч християн, а також багато було вигнано із Близького Сходу, що є колискою християнства». Текст звернення є частиною дослідження про стан прав людини щодо релігійної свободи та віросповідання, здійснений постійним Комітетом австралійського парламенту. Єпископи австралійського континенту не розглядають проблематику лише християн, але звертають увагу на переслідування євреїв, мусульман та інших релігійних груп. На переконання архієпископа Деніса Харта, багато є викликів, які сьогодні стоять перед різними релігіями, зокрема, прояви насильства, утиснення на законодавчому рівні, атеїзм, який щоразу агресивніше ставиться до поглядів іншодумців та намагається відокремити віровизнання від суспільного контексту. Однак, саме віра є джерелом усіх людських прав. (Радіо Ватикан)

НАСТРОЇ СЕРЕД ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ

За дослідженням Світового банку 75% внутрішньо переміщених осіб в Україні покинули свої домівки у 2014 році вперше у житті, переважна більшість з них керувалася передусім міркуваннями безпеки. При цьому, половина переселенців ніколи не відвідувала місця попереднього проживання після переїзду. Ще 25% відвідують близьких, які залишилися на непідконтрольних територіях, до 4 разів на рік. Про те, що переселення розглядається як постійна ситуація, переважно, говорить молодь. Загалом, про наміри повернутися додому заявили 42% опитаних ВПО. 34% не хочуть повертатися. Найбільшою проблемою переселенці називають високу орендну плату за житло (46%) та дискримінацію з боку домовласників за географічною ознакою (19%). Опитування проводилося цього року. (з повідомлення Міністерства з питань тимчасово окупованих територій)

ЕВТАНАЗІЯ ЗА БАЖАННЯМ

Лікарі в Нідерландах вже не справляються з великою кількістю запитів на евтаназію, заявив представник Європейського християнського політичного руху бельгійець Лео Ван Дусбург. За його оцінкою, в багатьох країнах Євросоюзу «піддані забуттю такі соціальні структури, як сім'я і Церква», в той же час «зріс рівень туги, тривоги, втрати сенсу життя», стало більше самогубств. «У Нідерландах зросла кількість прагнень до евтаназії на основі психологічного нерозуміння, неприйняття страждань... Кількість запитів на евтаназію в країні перевищує фізичні можливості лікарів», – сказав Дусбург. Уряд Нідерландів готує законопроект, що дозволяє здійснювати евтаназію щодо тих, хто бажає піти з життя не за медичними показаннями – просто втомився від нього і хоче померти. Імовірно, документ буде розроблений до кінця 2017 року. Голландія стала першою країною, що легалізувала в 2002 році евтаназію для невиліковно хворих пацієнтів. В 2015 році в Нідерландах було зафіксовано понад 5,5 тисячі випадків евтаназії, яка сьогодні практикується також в ряді інших європейських країн. (Католицький Оглядач)

ЧЕРНЕЧА СПІЛЬНОТА СВІТУ

▼ Продовження.
Початок на 3 стор.

Свого часу василіяни мали кілька потужних видавничих центрів і друкарень: у Вільні (Литва), Супраслі (Польща), Почаєві та Уневі. У новітній період Чин заснував друкарні також поза межами України: у Румунії, Бразилії, Аргентині, у Канаді. В Україні дотепер успішно функціонує Жовківська василіянська друкарня та видавництво отців-василіян «Місіонер».

ЧЕРНЕЧА СПІЛЬНОТА СВІТУ

Свою діяльність Василіянський Чин розгорнув у багатьох куточках світу у зв'язку із великими міграційними хвилями українців з кінця XIX ст. У той історично важливий період не сприймали одруженого священства в Америці, Канаді, а таких священників (целібсів) було мало, тому до діаспори їхали василіяни-монахи.

Згідно зі статистикою від квітня 2016 року, всіх василіян у світі було 529, якщо поставити цю цифру в масштаби світу і всієї Католицької Церкви – то це крапля в морі, але якщо взяти в масштабах УГКЦ та інших Східних Церков, то це досить таки не мала цифра.

Ченці-василіяни на мандрівці, поч. XX ст.

ІЗ ЛОНА ЧСВВ ВИХОДЯТЬ ВИДАТНІ ПОСТАТІ

За чотири століття свого існування Василіянський чин дав Церкві багатьох славних особистостей. До деякого із них ми тепер молимося, як-от до святого священномученика Йосафата Кунцевича, до блаженних священномучеників Йосафата

Коциловського і Павла Гойдича, преподобномучеників Дрогобицьких Северіяна Бараника, Йоакима Сеньківського і Віталія Байрака.

Чин дав Церкві багато богословів, літургістів, а особливо істориків – згадати хоча б давніших Ігнатія Кульчинського та Ігнатія Стебельського, з новітнього

періоду: Йосафата Скрутеня, Романа Луканя, Атанасія Великого, Ісидора Патрила, Михайла Ваврика та ін.

ПРО ПЕРСПЕКТИВИ ЧИНУ

Упродовж минулих століть, а особливо в останній період, Василіянський чин дещо «розгубив» свої первісні харизми, точніше поділив-

ся ними з іншими: новими чинами і згромадженнями в УГКЦ, державою, але, як відомо, для монашества в Церкві праці завжди багато. Важливо, щоб Василіянський чин Святого Йосафата відповідав на виклики часу і потреби Церкви. І ми намагаємось це робити.

Оксана Гоцур, dukhovnist.in.ua

ХГ

ПАПА ЗАКЛИКАВ ДО СОРОМУ ЧЕРЕЗ КАР'ЄРИЗМ У ЦЕРКВІ

Нехай же Господь дасть нам благодать «святого сорому» за те, що навіть у Церкві піддаємося спокусі кар'єризму. Таке побажання прозвучало з уст Святішого Отця Франциска під час однієї з проповідей в лютому ц.р., в якій він коментував Євангельську розповідь про розмову Ісуса з апостолами, що сперечалися між собою про те, хто з них буде першим, в той час, як Спаситель передвіщав Свої страсті і смерть.

про зовсім інше. І вони боялися цього», – зауважив Святіший Отець, додаючи: «Крім того, існує спокуса марнославства: відколи Церква стала Церквою і аж до сьогодні це траплялося, трапляється й ставатиметься надалі».

Як приклад, Єпископ Риму навів випадки внутрішніх суперечок на парафіях про те, хто має очолювати певні парафіяльні структури, сварки про те, хто більший, важливіший. Це виливається у «шереху гріхів», головними з яких стають обмови

та кар'єризму. Іноді, як зауважив Папа, священники шукають «краших» парафій, а єпископи мріють про якісь «важливіші дісцезії».

Бажання ставати «важливішими», за словами Папи, штовхає нас «на шлях світськості». А тому слід завжди просити у Господа «благодаті соромитися, коли потрапляємо в такі ситуації». Ісус вказує на цілком відмінну перспективу: «Коли хто хоче бути першим, нехай буде з усіх останнім і всім слугою». Тож

Святіший Отець закликав молитися за Церкву, «за всіх нас», аби Господь захистив «від амбіцій, від світського духа почуватися більшими від інших».

«Нехай же Господь дасть нам благодать того сорому, святого сорому, коли стоїмо перед такими спокусами, щоб могли із соромом сказати: "Як я міг таке подумати? Бачучи свого Господа на хресті, хочу використати Його задля кар'єри?" А також дасть нам благодать дитячої простоти, аби зрозуміти, що єдиною дорогою є шлях служіння.»

Радіо Ватикан

«Всі ми зазнаємо спокусу», – ствердив проповідник, посилаючись на слова з Книги Сираха, що прозвучали під час Першого читання: «Як приступаєш служити Господеві, приготуй свою душу на спокуси», та на євангельський уривок про те, як учні не зрозуміли Христових слів про страсті та боялися розпитувати про це. Як зауважив Папа, це спокуса «втекти від місії», яку переніс також Ісус: спочатку тричі у пустині, а потім з боку святого Петра, який відмовляв Його від страстей.

Але існує ще інша спокуса, про яку розповідав Євангельський уривок: учні дорогою сперечалися між собою про те, хто з них більший, а коли Ісус запитав, про що сперечаються, замовкли, бо соромилися цієї розмови. «Це були добрі люди, які хотіли йти за Господом, служити Господеві. Але вони не знали, що шлях служіння Господеві не є таким легким, як здавалося, він не полягав у тому, щоб вступити в якесь товариство, в добродійну організацію, робити добрі справи тощо. Мова йде

АПОСТОЛЬСЬКА АДМІНІСТРАТУРА ЛЕМКІВЩИНИ. ЯК ЦЕ БУЛО

Вибори в листопаді 1930 р. при застосуванні масових виборчих зловживань дали більшість групі маршала Пілсудського в соймі й сенаті. Диктатура в публичному житті цієї групи була щораз більше наявна і наближувалась поволі до фашизму. До рішального голосу в ній приходили військові старшини, що гуртувалися коло особи шефа ген. штабу, ген. Едварда Ридза-Сьміглого. Ця група, звана звичайно «групою полковників», замість узятися за чисто військове діло, звернула свою увагу на церковну ділянку. Вона стала у проводі латинізаційного походу проти обох Церков – греко-католицької чи православної, до яких належали українці в Польщі.

й українська національна свідомість серед лемків, а з нею і українські національні організації, що здержували дальший розрід і москвофільства і православія.

В польському денаціоналізаційному пляні перші місця займали Холмщина з Підляшшям і Полісся на сході і Лемківщина на півдні, бо це були наші найслабші позиції. Саме ці землі мали для Польщі також стратегічне значіння і тому вони мали можливо якнайскоріше стати і національно польськими. Ішло тепер про вилучення Лемківщини зі зв'язку з греко-кат. перемиською єпархією, щоб Лемківщину відтяти також у церковній ділянці від українського національного впливу, що йшов з Перемишля і Львова. Так прийшло до створення окремої апостольської адміністрації з дев'ятьох лемківських деканатів.

Без відома митрополита Шептицького, як голови греко-кат. Галицької Провінції, польський уряд ще в 1932 р. почав робити заходи в справі здійснення свого

пляну щодо Лемківщини. Польський уряд як формальну притоку до своїх заходів у Ватикані в цій справі взяв під увагу домагання москвофільських провідників з Лемківщини, щоб Лемківщину вилучити з перемиської греко-кат. єпархії в окрему апостольську адміністрацію. Без сумніву, обидві зацікавлені сторони, польська й москвофільська, підходили до цієї справи, як суто політичної, кожна з них маючи на оці власні цілі і користі.

Почалось від атаки у проурядовій польській та москвофільській пресі на перемиського єпископа Коциловського, який, мовляв, потурає українським священикам, насилає їх на Лемківщину та їх протегує, через що ширить незгоду між народом і ненависть між ним до Польщі. Було це в часі найбільшого посилення москвофільської акції за переходом лемків на православія, такої симпатичної і бажаної для польських урядових кіл. Єпископ Коциловський виїхав до Варшави і 20 жовтня 1932 р. був там у нунція Мармаджі, щоб опрокинути ці пресові вістки проти нього, як з ґрунту фальшиві. Єпископ представив тоді нунцієві устно дійсний стан речей і москвофільську агітацію за православіям на Лемківщині, що робиться не без відома і тихої згоди декого з польських урядових чинників. Мав на це докази й обіцяв подати нунцієві в цій справі подрібне письмненне звітлення, чого, зрештою, просив і сам нунцій. Незабаром, 3 листопада 1932 р., єп. Коциловський виїхав до Риму. По дорозі прилучився до нього в поїзді єпископ д-р Іван Бучко зі Львова, що їхав з Варшави теж до Риму. В Римі задержалися довше. Польська амбасада при Ватикані вже заздалегідь обробила відповідно для себе лемківську справу у відповідних ватиканських колах. Єпископа Коциловського покликано 19 листопада 1932 р. на аудієнцію до Конгрегації для Східної Церкви. Там прийняв його монсеньєр Чіконяні і сказав, що хоче говорити в справі лемківської адміністрації та що бажав би обсадити її перемиським єпископом-помічником д-ром Григорієм Лакотою, на що єп. Коциловський дав свою згоду і тим сам засадничо вирішив лемківську

церковну проблему в нашу некористь. У Чіконяні мав єп. Коциловський ще дві аудієнції – 21. XI. 1932 р. був сам, а другого дня разом з єп. Лакотою. Справа пішла до Папи. В дні 24. XI. 1932 р. покликано обох згаданих єпископів до кардинала Сінчеро, який сказав їм, що він був у Папи і повідомив його про згоду єп. Коциловського на створення апостольської адміністрації на Лемківщині.

Обидва єпископи вернулись до Перемишля 30. XI. 1932 р. і тут єп. Коциловський застав уже листа від нунція Мармаджі з Варшави з 28. XI. 1932 р., щоб порозумітися з єп. Лакотою щодо границь лемківської адміністрації. Тоді єп. Лакота взагалі відмовився обняти місце апостольського адміністратора Лемківщини, кажучи, що краще дати там на це місце якогось «русина». Єпископ Коциловський повідомив про цю відмову єп. Лакоти варшавського нунція. Мармаджі вислав тоді о. протоігумена Степана Решетила з листом до станіславівського єпископа д-ра Григорія Хомишина, щоб він відступив на апост. адміністратора Лемківщини свого єпископа-помічника д-ра Івана Лятишевського. Але єп. Хомишин на це з місця не погодився.

Поляки не засипляли у Ватикані лемківської справи. З Риму виїхав до Польщі один з головних російських церковних діячів у ватиканській Комісії про Руссія, кн. Волконський, і 18 серпня 1933 р. склав візиту митрополитові Шептицькому у Прилбичах, де митрополит перебував тоді у свого брата Льва. Треба здогадуватися, що там була мова і про лемківську адміністрацію.

Літом 1933 р. нунцій Мармаджі перебував довший час у Криниць і там 30 липня 1933 р. відвідала його депутація лемківських москвофільських діячів з проханням створити лемківську апостольську адміністрацію, що було зааранжоване польськими урядовими чинниками. В неділю 6 серпня 1933 р. в год. З пополудні нунцій у товаристві польського римо-кат. єпископа з Тарнова д-ра Лісовського відвідав греко-кат. парохіяльну церкву в Криниць, а в кілька днів пізніше прийняв у Криниць депутацію від єп. Коциловського, іменем якої о. Голинський вручив нунцієві меморіал свого єпископа

про церковно-релігійні відносини на Лемківщині. Нунцій Мармаджі 13 грудня 1933 р. виїхав до Риму і там церковну лемківську проблему остаточно закінчено. Папським декретом з 10 лютого 1934 р. створено апостольську адміністрацію для Лемківщини з 9 деканатів з числом вірних коло 100.000, що їх вилучено з перемиської греко-кат. єпархії. З цього приводу нунцій Мармаджі написав листа з 12 лютого 1934 р. до митрополита Шептицького з підкресленням у ньому, що створення апост. лемківської адміністрації – це суто церковний акт і не має ніякого політичного підложжя. Інша справа, як то воно було насправді. Цього листа оголошено в «Ділі», ч. 78 з 25. III. 1934 р.

Польський уряд – і тут мала голос «група полковників» – хотів бачити апост. адміністратором Лемківщини москвофіла. Переговори щодо особи кандидата йшли довгий час і остаточно став ним москвофіл о. д-р Василь Масцох, а коли він незабаром помер, теж москвофіл о. д-р Яків Медведський. Апост. адміністрація стала домоною москвофілів, кандидатів на греко-кат. священиків для Лемківщини виховувано зразу в польській ченстоховській римо-кат. духовній семінарії в Кракові, опісля в Тарнові. Це останнє зроблено тому, щоб гурток греко-кат. питомців, що вчилися в краківському університеті, відтягнути зовсім зпід українського національного впливу світських студентів українців цього ж університету. З цієї саме причини перенесено згада-них теологів до польської римо-кат. духовної семінарії в Тарнові, де вже не було страху за такий вплив.

Митрополит Шептицький, очевидно, не був причасний до цих польських махінацій проти українців. Стояв непохитно на сторожі повіреної йому Церкви і прав рідного народу. Українська мова, за винятком (ще з давніх австрійських часів) ведення в латинській мові метрикальних книг, залишилася в греко-кат. Церкві та у всіх її установах у Галичині виключною урядовою мовою, внутрішньою і зовнішньою. Інакше було в православній Церкві в Польщі, в якій польська мова була виключною урядовою мовою і внутрішньою і зовнішньою, хоч православного польського населення в Польщі зовсім не було.

Д-р Степан Баран, з книги «Митрополит Андрей Шептицький, життя і діяльність», Мюнхен, 1947 р.

ВЕЛИКДЕНЬ 2015 В АТО

Домашні пасочки та ковбаски, привезені волонтерами за сотні кілометрів від дому. Освячення у бліндажах на передовій, на полігонах, військових базах. Вояки у вишиванках поверх військової форми, в одній руці – крашанка, в іншій – зброя, обстріли замість великодніх дзвонів. Отак наші захисники святкували Великдень.

ПІСКИ. СВЯТО ПІД ОБСТРІЛАМИ

Франківці Сергій і Тетяна Мороз якраз повертаються додому з Писків. Великдень відбули на передовій. Про поїздку Сергій розповідає дуже коротко, бо за кермом. Він, до речі, майже з лікарняного ліжка відправився у Писки, аби відвідати своїх побратимів і привезти їм гостинці. Сергій – госпітальєр медичного батальйону Добровольчий український корпус «Правий сектор» (ДУК ПС). Вивозив поранених з поля бою. Останній раз його машина потрапила під танк...

Морози завантажили автотранспорт необхідним, що позбирали у франківських волонтерів, і поїхали, аби в неділю зранку вже бути в Писках. Сергій розповідає, що настрої у хлопців хороші. Дуже зраділи привезеному: паскам, ковбасам, амуніцією, взуттю, медикаментам. «На Великдень о п'ятій ранку з боку Донецька по наших почали стріляти з важкої артилерії, – розповідає Сергій Мороз. — Наш медичний батальйон працював у стандартному режимі, як під час бойових дій. Було кілька поранених, серед них і медики. Був один загиблий – з 93-ї бригади. Наші тримали оборону цілий день. Таким був Великдень».

Дружина госпітальєра Тетяна Мороз їхала на схід вперше. Відчутно втомленим голосом розповідає про побачене і відчуте. Кажє, те все підняло її дух та надихнуло на ще більшу працю. «Я їду і зараз думаю, як донести до людей ту справжність війни, розказати, що там для нас роблять ті бійці на передовій, ті медики, – говорить у слухавку жінка. — Там усе зрозуміліше, ніж тут. Немає жодних відтінків:

або чорне, або біле. Немає цінності грошам. Є тільки честь, дружба, повага, взаємопоміч. Люди різного статусу, різного світогляду настільки здружуються, аж до самопожертви. Це вражає. Я багато чого зрозуміла».

ВІД СТАНИЦІ ЛУГАНСЬКОЇ ДО АРТЕМІВСЬКА

За три дні перед Великоднем в АТО їхала і львівська волонтерка Ксеня Клим. Кажє, об'їхали 24 точки по всій лінії зіткнення з терористами, від Станиці Луганської до Артемівська. Відвідали хлопців з батальйону «Львів», 24 механізованої бригади, десантників з 80-ї, розвідників. Ксеня сміється, що більше тисячі пасок, крашанок, ковбас і тонну домашніх вареників було кому роздавати. І всім вистачило. «Хлопці казали, як ми приїхали, то ніби вдома побували, – говорить волонтерка. — А там весь час стріляють, чути вибухи. Один вояк розказував, що за день до того, як ми приїхали, був ближній бій з терористами. Ще так махнув рукою, мовляв, вони ще своїх «двохсотих» не позабирали з лісопосадки. Попри те перемир'я, війна триває».

Ксеня вражена тим, як хлопці примудряються воювати і жити. Розповідає, що десь виміняли половину туші свині і самі копчили до Великодня. Ще накупили насіння і грядки серед лісу поробили. «Коли все закінчиться, коли повернуться місцеві, то хлопці кажуть, що хочуть, аби ті побачили, як можна господарювати на своїй землі, – переповідає волонтерка. — А каплички які вони в бліндажах поробили?! Там капелани відправляють Богослужіння, там і паски святити на Великдень».

ПОЛІГОН. ПАСКА В НАРЯДІ

Франківський політолог, а нині вояк 79 аеромобільної бригади Андрій Фармуга в АТО з серпня минулого року. Зараз вояки вже третій тиждень на Широколаківському полігоні, що на Миколаївщині. За словами Андрія, прийшло молоде поповнення, вчаться. Через тиждень усіх відправляють на передову.

За словами Фармуги, хлопцям було приємно, що волонтери не забули про них на Великдень, навезли пасочок і різних смаколиків. У неділю на полігон приїздив місцевий священик і освячував все, хто що мав на вишкільному плаці. «Приємно було, що хлопці, які звільнилися зі служби, зібралися і приїхали до нас на свято і також привезли гостинці, – розповідає Андрій. — Казали, що рік тому самі тут Паску святкували, тож нас розуміють». Якраз на Великдень Андрій стояв у наряді. Кажє, свято відчувалося внутрішньо, а свяченого вдалося покуштувати вже через обід.

Фармуга розповідає, що на полігоні переважно хлопці з південних областей: Запорізької, Миколаївської, Одеської. «Їх здивували розповіді про наші традиції, про поливаний понеділок, – говорить вояк. — У них такого нема. Казали, як усе закінчиться, то хочуть приїхати і подивитися».

СЄВЕРОДОНЕЦЬК. КОШИКИ ПО МІСТУ

Верховинець Василь Семеник з батальйону міліції громадської безпеки особливого призначення розповідає про Великдень у Северодонецьку (Луганщина). Кажє, влітку вже буде рік, як він там слідує за поряд-

ком. На Паску думав відпустити додому, але в ці дні в місті оголосили посилену увагу. «А так у нас усе було, як у людей, – сміється Василь. — Зранку наш капелан відправив Богослужіння, посвятити паски. Гарно було. Потім посвячене відвезли хлопцям на блокпости, аби також покуштували. Мені з дому передали паску і все до кошика. Хоч можна й на ринку все купити, але домашнє – найкраще».

За словами Василя, у Северодонецьку зараз досить спокійно. Люди ходять на роботу. Місто живе. Багато людей приїздили з Луганська, аби посвятити кошики. «Якби не військові у формі, то можна було б сказати, що звичайне свято у звичайному місті у мирний час, – говорить Семеник. — По всюди з кошиками ходили».

ДЕСЬ УЖЕ НА ГОЛГОФІ

Керівник капеланської служби ДУК ПС отець Микола Мединський-Залізник Великоднє Богослужіння відправляв під Широкиному на військовій базі. Кажє, наскільки це можливо на війні, відчуття свята було. І бої трошки послабилися порівняно з минулими днями. «Були кошики з пасками від волонтерів, деякі вояки на службу прийшли у вишиванках, сповідалися, причащалися, – розповідає капелан. — Не завжди є можливість зробити все згідно з обрядом, але тут головне не обряд, а відчуття свята. На Великдень, як випадок, я був у рясі, а так

Богослужіння проводжу у чорній військовій формі. Нерідко у бронезилеті, касці. Ти мусиш використовувати для власної безпеки те, що й інші. Для нас потужний бронезилет – це знамено Ісуса Христа, але береженого Бог береже».

Отець Микола кажє, за Великодні свята старався відвідати поранених у госпітальях, поїхати до бійців «Азову» у Маріуполі, заїхати на всі наші блокпости, до прикордонників, аби дати їм відчуття хоч внутрішньо свято Воскресіння. Також провести з усіма духовні бесіди, бо для хлопців, за словами капелана, це дуже важливо.

А от «гаряча» Служба Божя, говорить Микола Мединський-Залізник, була у отця Сергія Прудка. Той якраз служив у селищі Писки. У касці, бронезилеті священик відправляв у підвалах, укриттях, у гаражі серед техніки під акомпанемент вибухів ворожої артилерії замість великодніх дзвонів. «Ця Паска для нас по-особливому унікальна, бо дає нам віру і натхнення, що вже зовсім близько воскресіння і нашої нації, – переконаний Микола Мединський-Залізник. — Але ми мусимо пам'ятати, що до воскресіння була Хресна дорога, була Голгофа, страждання і кров Христа. І ми так само ще йдемо цією Хресною дорогою, а можливо, вже десь під Голгофою чи на ній».

Христос Воскрес!

«Репортер»,
Івано-Франківськ

ХГ

МУЧЕНИК ЗА ЦЕРКВУ ХРИСТОВУ о. ПЕТРО ВЕРГУН (ч. 2)

15 червня 1945 р. советська контррозвідка схопила в Берліні апостольського візитатора католиків-українців у Німеччині о. Петра Вергуна, якого доставили до київської в'язниці. Його, як і інших в'язнів, постійно і жорстоко допитували. Пізніше Йосиф (Сліпий) згадував: «Мене виводили на слідство день і ніч так, що я буквально падав з ніг, і мене змушені були

підтримувати, ведучи до слідчого судді. Раз десь, повертаючись о 7 годині ранку зі слідства, бачив я єпископа Григорія Хомишина, який згорблений, нахилившись, йшов кудись до умивальника. Моє слідство вів Горюн, згодом начальник КДБ у Львові, людина страшенно груба і безпардонна... Через кілька днів, коли я вже був до краю змучений допитами, мене

привів до кількох полковників і почали тероризувати, пропонували поставити підпис, щоб я відрікся від Папи, а за те дадуть мені Київську митрополію... Але я рішуче відмовився. Почалися подальші наступи, але це ні до чого не привело, тому що я вже втрачав свідомість від безсилля».

▼ Продовження на 7 стор.

▼ Продовження. Початок на 6 стор.

ЖИТТЯ БЛАЖЕННОГО ОТЦЯ ПЕТРА ВЕРГУНА

«Нація буде тим сильнішою, чим більше буде мати людей сильно-го, чистого характеру»

(З I-го Пастирського послання бл. о. Петра Вергуна, Берлін, 08.06.1940 р.)

АПОСТОЛЬСЬКИЙ ВІЗИТАТОР

Отець Петро Вергун народився 18 листопада 1890 р. в м. Городок на Львівщині, в родині Івана Вергуна і Пелагії з дому Русин. Середню освіту здобув під час I світової війни в Перемишлі. З початком I світової війни був мобілізований і, будучи вояком австрійської армії, зустрівся з війною на італійському фронті. Після падіння Австро-Угорської імперії приїхав в Україну і вступив до лав Української Галицької армії. На фронті потрапив в польський полон, з якого йому вдалося втекти до Чехословаччини.

У 1927 році о. Петро закінчив Празьку Духовну семінарію. Своему навчанню в ній він завдячує Митрополиту Андрею Шептицькому. Саме завдяки підтримці митрополита він мав можливість навчатися в семінарії. Паралельно з богословською освітою отець отримав ступінь доктора філософії в Українському Вільному Університеті. Мав честь навчатися в університеті, професорська колегія якого складалася з видатних вчених, позбавлених своїх кафедр і права викладати у вищих навчальних закладах в Україні окупційними режимами. Серед них були Д. Антонович, Л. Білецький, І. Горбачевський, С. Дністрянський, Д. Дорошенко, О. Колесса, С. Рудницький, В. Старосольський, С. Смаль-Стоцький, О. Яковлев.

МУЧЕНИК ЗА ЦЕРКВУ ХРИСТОВУ О. ПЕТРО ВЕРГУН (ч. 2)

Костел в Берліні, в якому відправляв о. П. Вергун, сучасний вид

30 жовтня 1927 р. Митрополит Андрей Шептицький висвятив Петра Вергуна на священника в соборі св. Юра у Львові. Після висвячення він отримав призначення на душпастирське служіння для українців католиків в Німеччині, з резиденцією в Берліні.

Душпастирство в Німеччині було надзвичайно важким. Німецька влада створювала різноманітні складнощі в організації українців-католиків в церковні громади. Уряд часто забороняв богослужіння для українських заробітчан (остарбайтерів), не давав дозволу на душпастирську працю. Священників, призначених о. Петром настоятелями парафій і місіонерами, забирали на допити і під домашній арешт.

У таких надзвичайно складних обставинах о. Петро проявив неабияку старанність в священничому служінні. Разом зі священниками, які працювали в Німеччині, він бдав

про благо душ довіреної їм пастви. Українці, які працювали в Німеччині, бачили його запал у несенні Євангелії і щире прагнення допомогти кожному, хто в потребі. У його праці не було відпочинку, і вдень, і вночі, він завжди був готовий надати душпастирську допомогу, неодноразово ризикуючи своїм життям.

У німецькій столиці о. д-р П. Вергун, крім душпастирства, займався також і науковою роботою. Він був призначений асистентом кафедри церковної історії в Берлінському університеті.

У 1937 році папа Пій XII підніс його до гідності прелата, а 23 листопада 1940 року призначив Апостольським Візитатором українців греко-католиків в Німеччині з правами Адміністратора. Як Адміністратор і Апостольський Візитатор о. Петро Вергун був добрим батьком і товаришем для підлеглих йому священників і в той же час вимогливим до самого

себе. Піклуючись про майбутні священничі покликання, він фінансував навчання молодих семінаристів в університетах Праги, Падерборна і Грацу.

29 квітня 1945 року, у Вербну неділю, була відслужена остання Літургія для кількох віруючих в Берліні перед тим, як 2 травня Червона армія захопила столицю Німеччини. Більшість українців покинули місто і перебралися на захід Німеччини. Советські військові стежили за кожним українцем, які залишилися в Берліні.

Перебування советських військ в Берліні не заважало отцю Петру перенести свою резиденцію в Мюнхен, однак він цього не зробив, бажаючи до кінця розділити долю своїх парафіян, усвідомлюючи, наскільки вони потребують його духовної підтримки. Для нього важливим було залишатися в Берліні до моменту, поки з нього не піде останній віруючий Греко-Католицької Церкви. «Поки хоча б один українець буде знаходитися в Берліні, я буду тут», – говорив о. Вергун своєму близькому приятелю Іванові Мірчуку.

9 травня 1945 р. о. Петра Вергуна вперше заарештували, проте після тривалих допитів відпустили. Протягом травня-червня 1945 НКВС неодноразово викликало його на допити. 21 червня 1945 року працівники НКВС ретельно обшукали його житло, заарештували о. Петра і вивезли в Советський Союз. Після важких і виснажливих допитів, влітку 1946, військовий трибунал, який складався з трьох суддів і двох секретарів, на Київському судовому процесі засудив його до 8 років ув'язнення. Суд відбувався за зачиненими дверима. Покарання о. Петро відбував в Сибіру в тюрмах ГУЛАГу. (кінець ч. 2)

XI

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ПОЛІТИЧНА НАЦІЯ

Розмова з Тарасом Возняком, головним редактором культурологічного журналу «Ї», генеральним директором Львівської галереї мистецтв ім. Б. Возницького

▶ На початку 1990-х Україна виникла у тому числі завдяки союзу львівсько-галицької ідеології, за якою стояв Рух й всі ці політичні організації, і партократів, які використали момент, щоб отримати все. В принципі, протягом 20 років постійно йшла боротьба між романтичною львівсько-галицькою моделлю і прагматичною моделлю спочатку партократичною, потім – олігархічною, яка черпала своє коріння зі Сходу України. Наскільки за ці 25 років змінилось уявлення у галичан відносно України, і в чому суть цих змін?

Т. Возняк: По-перше, Україна пізнавала сама себе. Живу-

чи в Українській Радянській Соціалістичній Республіці, ми романтично уявляли собі Україну. Що вистачить тільки сказати «Ось уже Україна» – і всі затанцювали у віночках. Ми пізнавали не ту Україну, як одну Східну, а ті багато Східних Україн. Ми навіть на Заході пізнавали самих себе. Скажімо, Закарпаття чи Волинь – там цілком інша ментальність, ніж галицька. Нам прийшлося зіштовхнутись з тим, що насправді ми галицький мікрокриголам. Це такий маленький кораблик, буксир, який може тягнути страшенно великий корабель. Так Галичина виглядала, і так змінювались наші погляди. Але цей процес був взаємний. З другої сторони люди теж досить туманно уявляли – і думаю,

зараз так само – що таке Галичина. При тому, що в жодному разі не треба ідеалізувати Галичину. Вона має свої величезні, гігантські мінуси. Найбільший її мінус – це міщанський, тобто дрібний, рівень її амбіцій. Великий політичний проект може відбутися на Сході, але не в Галичині. У цьому випадку усвідомлення, що ми є тільки одним з елементів великого пазла, і напевно, є той основний досвід політичної еліти, тих людей, які можуть рефлексувати. Тобто ми всі починаємо будувати великий новий політичний пазл і тут ми зі своєю галицькою ступою є тільки одним з елементів.

▶ Чи не є такою галичанською втомою від того, що не вдається переформувати східноукраїнську

впертість з її поглядами?

Т. Возняк: Немає того. У міжвоєнний час у Львові був цікавий мислитель... може, єдиний мислитель, котрий думав про це... Микола Шленкевич. В «Галичанстві» він у метафоричному сенсі поєднує два ментальні типи українців. На Заході всі маленькі, носаті, страшно освічені і страшенно вперті, сіренькі, невиразні, але вони завжди вистояються клином і можуть утюжити цю Україну вздовж і впоперек безкінечно. І вони не втомлюються. Це така галицька, чи австрійська виучка. Як тільки вони потрапляють за кордон, то три галичани тут же створюють вісім товариств. Як мінімум. Натомість на Сході люди барвисті, кожен блискучий,

кожен індивідуальність, набагато цікавіші, ніж у нас в Галичині, але об'єднати їх разом неможливо. Кожен з них Богун, Махно. Ми є соціопатами. Ми в Галичині привчені до створення суспільних структур, тому ми не втомлюємось це робити. Безкінечно. Це є в крові. Це наша суть.

▶ Недовго австрійці були на Наддніпрянщині.

Т. Возняк: Замало. Інколи це виглядає смішно, але це абсолютний факт. Інколи поїхати за кордон чи де, галичани натворять тих товариств «немеряно», а східні українці тільки приєднуються до них, але своїх структур не творять. Це можна розцінювати як позитив, так і як негатив. (...)

▼ Продовження на 8 стор.

НОВА УКРАЇНЬСЬКА ПОЛІТИЧНА НАЦІЯ

▼ **Продовження.**
Початок на 7 стор.

► **На їх місці політики-дрони.**

Т. Возняк: Ці дрібничкові люди ведуть дрібничкову політику. В цьому контексті Врехіт відкриває для нас шанс. Може, не всі це усвідомили... Думаю, й не тільки для нас, але там є й питання країн Магрибу, Ізраїля і т.д.

Що стосується Росії – тут треба просто «день простоять, да ночь продержаться».

► **І так років 20.**

Т. Возняк: Так. Це приблизно ситуація Ізраїлю. І на неї можна дивитися трагічно, а можна – оптимістично. Що власне війна і небезпека тримає Ізраїль в тонусі. Ізраїльтяни – люди, які не менш схильні до внутрішніх розборок, скандалів тощо, але вони мають такий стимулюючий фактор, який тримає їх в тонусі. В цьому сенсі війна на Донбасі, а за нею – Росія, і є тим фактором, який стимулює.

По суті, процес консолідації нової політичної нації акселерував, прискорив В. Путін. В цьому сенсі

можна сказати, що після Л. Кучми він є другим державотворцем українським. Українським апостолом.

► **Апостол української державності (сміх).**

Т. Возняк: Бо Кучма створив державу, а Путін своєю агресією запусив процес творення нової української політичної нації.

► **З цього витікає, що нова політична нація формується на антиросизмі або на антипутінізмі.**

Т. Возняк: Не тільки. Нова французька політична нація почала творитися у часи Французької революції зі всяких там бургундців, німецькомовних ельзасців, кельтомовних бретонців тощо. Там французькою мовою розмовляло лише 30% населення сучасної Франції. Завдяки не стільки зовнішнім агресіям (а там полізли з різних боків: Іспанія, Італія, німецькі князівства), скільки завдяки тому, що вони знайшли нову форму, в яку вони відлили цю нову французьку політичну націю, яку відлили на базі громадянства.

► **Так, це вже під час Французької революції 1789.**

Т. Возняк: Так, під час Французької революції, через всю

наполеонівську епопею. За ці 20–30 років з населення на території – яке об'єднував насправді тільки король, бо вони були підданими короля, вони розмовляли різними мовами, і бачити одне одного не хотіли – утворилася нова політична спільнота, французька політична нація. Те саме відбувається і в Україні. Це зовсім інший процес, що відбувся у Польщі, яку вихолостили, очистили від всіляких інородних часток.

► **На ваш погляд, Україна 20 років тому й сьогодні – коли легше дихалось: тоді чи зараз?**

Т. Возняк: Те, що відбувалося 25 років назад, мало один великий позитив. Ми були абсолютно наївні, до дурості. І ця дурість давала дивну легкість буття. Зараз ми набагато більше знаємо, розуміємо, але не дивлячись на весь мій досвід, мені досить комфортно, мені досить добре живеться не тільки в цій країні, але й у цьому місті (Львові). І мова не про матеріальне, а про атмосферу. Можливо, це частковий випадок.

► **Історія з недавніми скандалами – наскільки вони здатні системно змінити**

характер наших відносин з Польщею?

Т. Возняк: Думаю, це тимчасова тенденція. Українці не розуміють того, що вся ця історія з «волинською різнею» є внутрішньою польською історією. Вона використовується інструментально між двома основними політичними платформами: «Громадянською платформою» і «Правом і справедливістю». Ці дві партії, борючись, використовують різні аргументи. В тому числі і відношення до історії. І витягування з історії якихось найбільш болючих елементів, а з іншого боку – оскарження, ніби хтось приховував ці елементи, є інструментами внутрішньо польського протистояння, яке набуло просто потворних форм. Коли люди не можуть між собою розмовляти, коли вони не подають руку одне одному.

Ще одне з пояснень, чому була запущена історія з Волинню (причому, це ж не річниця чи щось таке) – чому тепер? Щоб трохи відвести увагу від того абсолютно неможливого протистояння всередині польського суспільства, щоб хоча б на тій

платформі його трохи консолідувати. (...)

► **У вас прозвучало «пройшов перший Майдан, пройшов другий Майдан». На вашу думку, у якому стані зараз революція: у стані продовження чи контрреволюції?**

Т. Возняк: Безсумнівно, революція продовжується до того часу, поки вона не виконає своє завдання. Можуть бути періоди регресу чи реконквісти, коли Віктор Федорович спробував відкинути нас від демократичної олігархії чи олігополії до одноосібної са-трапії.

► **Сім'я боярщини... (сміх)**

Т. Возняк: Так... Поки не буде вирішення завдання широкого доступу як мінімум середнього класу – але середнього класу не у розмірі 15%, а 40–50% – до політичного процесу, а відповідно й до економічного процесу, доти революція не зупиниться. Оце основне завдання. Інше питання: інколи стагне, інколи ні. Два рази олігархія викрадала результати революції. Два рази. Ну вкрала. Та ми впертий народ – знов на граблі станемо.

Розмовляв Юрій Романенко, «Хвиля», розмову скорочено

Переглядаючи архів «Християнського Голосу»

ЗНЕНАВИДІЛИ БРАТА СВОГО

Скажіть мені – і це мене мучить, їй Богу – що то вкінці є той, наприклад, «патріотизм». Я вискочив з конопель, правда? Така моя вдача. Бо хіба ж не ясне? І писати не треба? А я таки не розумію, щось воно не те...

Були ми малі. Першим об'єктом нашої любові була та істота, що держала нас на своїх руках, з її грудей, таких нам близьких, було для нас життя. Ми росли, і росли предмети нашої любові. Були ними ще хата, в якій ми побачили світ, а там і садок з хрущами, чи без хрущів, і поле і врешті все село і місто. І далше ми росли і завважували, що ця наша любов майнула поза те місто чи село і побігла далі, далі і врешті зупинилась, і поза деякі межі не посягала, хоч там були теж річки, гори, ліси, хмари. Одного там не було. Там не було таких, як ми, що в їх грудях билось те саме серце, горів той сам огонь життя, прагнень, намірів. Там жили інші. Довкруги нас жили ми і ми знали, що разом ми щось одне, що ми злучені біля якоїсь, наче істоти.

І це була теж любов. Подібна до тієї, там на руках ще дитиною. Ми нею жили, творили, готові були на жертву. Тяжко мені одначе назвати ту істоту влучним словом, що ми тією любов'ю любили. Я не бачу її ані в горах, ані в хмарах, ані в золотих нивах, ані садках вишневих. Це було б, думаю химерне. Я бачу цю істоту – велику збірну, істоту крові, братньої крові. Я бачу її навіть в кожному поодинокому такому, як я, як ми усі, із тим же серцем, думками... Хіба помиляюся...

Але нас вчили теж любити. І тоді почалось наше лихо. Нам подали кусок медяника, а було це, скажімо, на колінах батька, і питали: «Кого любиш? Ми хитро гляділи довкруги і хоч наш язик ще не повертався добре, ми показували рукою на руку, що ще держала другу половину медяника і казали: «Дядька»... Тоді це була забава й усі щиро сміялись, коли чули нашу відповідь і ворожили нам, що будемо політиком...

Та згодом те все стало дійсністю. Ми почали любити різно, ба й почали не любити. Ще більше дивно.

Річки, садки, хмари, золоті ниви і Дніпро і гори, здавалось, ми любили. Нашу увагу однак приковували щораз більше істоти, що, як і ми, жили на тій же землі і теж, як і ми, зіждали до тих річок, садків і хмар, з таким же серцем, як у нас, з такою кров'ю і душею. Ці істоти із тим же серцем, що й у нас, у нашій любові, то зникали, то виринали, ба й викреслювались. Ми почували теж, що в нас появилось щось нове, щось холодне, вонюче із гидкою слиззю. Ми почали ненавидіти... І то сильно. Ми не зненавиділи тих гір, ні річок, ні садків вишневих, а те істотне, що там вешталось і жило, що було, скажу просто, зветься воно нашим братом...

І я шукав довго, хто зна по яких закамарках душі і тіла, за причиною. Безнадійно. А вона була, ця причина, знаєте де? Ху! Аж страшно і душно стало. Вона була так близько. Там у кишені в портфелі... У партійному білеті... Такої, чи іншої, чи ще іншої партії і Бог знає що ще. Два різні білети, що сидять мертво у своїх портфелях, не можуть ніколи

і ніяк бути близько себе, скажімо, наприклад, при одному столі при пиві. Я не фантаст, ні теоретик, не романтик чи поет. Не можуть і кінець! Хоч біля портфелів б'ються ті самі братні серця. О, коби стрінулися... Повірте, тоді усміхнулися бі ті ліси, і гори, і садки, і річки, щезнули б хмари, а я писав би про пиво і не було б труднощів з патріотизмом.

І ще в додатку. Думаю так не раз над словами з св. Письма: «Хто каже Бога люблю, а брата свого ненавидить – лож єсть». Страшно... Що ж тоді, коли підставимо менші вартості: Хто каже Україну люблю, а брата свого ненавидить...

Даруйте, не потрафлю закінчити, і розв'яжіть мені мою трудність...
(К-к, «ХГ», ч. 35 (294), серпень 1954 р.)

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

CHRISTLICHE STIMME
Ukrainische Kirchenzeitung
Schönbergstrasse 9
D-81679 München

Inhaber, Herausgeber und Verleger: Apostolische Exarchie
für katholische Ukrainer in Deutschland und Skandinavien

D-81629 Postfach 86 02 69 Druck: Kolo UA-82100
Drohobytsch Tel. +380 3244 29060

Погляди авторів не завжди відповідають поглядам редакції. Редакція в потребі скорочує і мовно виправляє надіслані статті.
Газета виходить двічі на місяць.

Chefredakteur: Roman Kryk
Stellvertretender Redakteur: Bohdan Pidlisetsky
Telefon: +49 (0) 89 997 28 38 11
Telefax: +49 (0) 89 997 28 38 4
christl.stimme@t-online.de;
ukrainische-kirche@t-online.de;
www.ukrainische-kirche.de

Річну передплату (Unkostenbeitrag)
46,- Euro переказати на конто: Apostolische Exarchie
LIGA-Bank München
Konto-Nr.: 40 21 03 257
BLZ 750 903 00
IBAN: DE 64 7509 0300 0402 1032 57
BIC: GENODEF1 M 0 5